

Sygn. akt II UK 61/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Beata Gudowska
SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku W. Spółki z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
przy udziale zainteresowanego M. S.
o wydanie zaświadczenia A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 kwietnia 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. oddala skargę kasacyjną,**
- II. zasądza od pozwanego na rzecz wnioskodawcy 120 zł
tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 24 kwietnia 2014 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 12 lipca 2013 r. i poprzedzającą go decyzję pozwanego z 16 listopada 2012 r. w ten sposób, że nakazał pozwanemu wydanie zaświadczenia potwierdzającego, że M.S. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych w czasie wykonywania pracy na terenie Francji od 16 kwietnia do 31 maja 2012 r. Sąd wskazał, że w sprawie mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z 16 września 2009 r., dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004. Spór wymagał rozstrzygnięcia, czy W. sp. z o.o. w W. prowadzi w kraju znaczną działalność (art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004). Sąd ocenił, że krótkotrwała zmiana niektórych wskaźników nie powinna ważyć na ocenie wniosku. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa uzależnione jest bowiem od szeregu czynników, w tym od niego niezależnych. Dokumentacja dostarczona przez Spółkę wskazuje na zmienną wartość zarówno obrotów, jak i liczby zatrudnionych pracowników. Co prawda w 2011 r. i 2012 r. odnotowano spadek obrotu na terenie Polski, jednakże tendencja ta związana jest z obecną sytuacją na rynku europejskim. Z tego względu wartość osiąganych obrotów nie może stanowić podstawowego determinantu w rozstrzygnięciu sprawy. Podczas całego okresu oddelegowania pracownika zachowany był bezpośredni związek między przedsiębiorstwem delegującym, a pracownikiem oddelegowanym (zainteresowanym). Wszystkie okoliczności świadczą o istnieniu po stronie W. przesłanek warunkujących wydanie zaświadczenia A1, przez które pozwany potwierdza objęcie pracownika delegowanego krajowym systemem ubezpieczeń społecznych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego – art. 83b ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 przez błędną wykładnię w wyniku której niezasadnie przyjęto, iż W. sp. z o.o. w spornym okresie prowadziła normalną działalność na terenie Polski, w związku z czym zainteresowany w okresie tym

winien podlegać ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, co spowodowało naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niezasadne objęcie zainteresowanego ubezpieczeniami społecznymi, jako pracownika na terenie Polski.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Pierwsza podstawa, czyli istotne zagadnienie prawne, jest związana „z ustaleniem czy dane przedsiębiorstwo będące agencją pracy tymczasowej prowadzi „znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę”, tj. czy prowadzona przez niego tam działalność ma charakter „normalnej” w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w sytuacji, w której obroty osiągnęte przez to przedsiębiorstwo w państwie, w którym ma swoją siedzibę wynoszą znacznie mniej niż 25%, a nadto przeważająca liczba kontraktów realizowana jest poza granicami kraju siedziby, jak i przeważająca liczba pracowników jest delegowana do pracy poza granice kraju siedziby, a nadto przychód ze sprzedaży w kraju siedziby jest wielokrotnie niższy, od przychodu ze sprzedaży poza granicami kraju, przy założeniu, że w kraju siedziby prowadzona jest głównie działalność administracyjna przedsiębiorstwa”.

Druga podstawa, czyli potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, istnieje w odniesieniu do art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1, 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w kontekście warunków, jakie musi spełnić przedsiębiorca, aby uznać, iż prowadzi on znaczną (normalną) działalność w Polsce, co z kolei warunkowałoby przy spełnieniu pozostałych warunków uznanie, iż pracownik delegowany takiego przedsiębiorcy podlegałby ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

W. wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma zasadnej podstawy i dlatego została oddalona. Poprzestaje tylko na zarzutach materialnych (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), co nie jest wystarczające, gdyż Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy tak jak sąd powszechny (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Oś sporu na etapie kasacyjnym to pytanie czy wnioskodawca prowadził normalną działalność w kraju. Taka jest istota zarzutu skargi. Nie jest to problem nowy.

Sąd Najwyższy przedstawiał już określoną wykładnię prawa w takich samych sprawach z udziałem tego samego wnioskodawcy. Powiedziano wszak wyraźnie, że agencja pracy tymczasowej, delegująca zatrudnianych pracowników do pracy za granicą, może być uznana, za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, czyli w rozumieniu przepisów rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (art. 12 ust. 1) oraz nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji zabezpieczenia społecznego (art. 14 ust. 2), przy czym ocena w tym zakresie powinna uwzględniać wymagany obrót z prowadzonej działalności, osiągany w kraju delegowania na poziomie 25% całego jej obrotu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2014 r., II UK 565/13). Zapoczątkowało to pewną zgodną linię orzeczniczą (por. sprawy II UK 550/13, II UK 32/14, II UK 69/14, II UK 84/14, II UK 85/14). Jednak było też stanowisko przyjmujące, że obrót nie jest kryterium przesądzającym, bo Sąd powinien rozważyć wszystkie istotne kryteria (por. sprawy II UK 388/09, I UK 1/10, II UK 170/13). Rozbieżność ta wywołała pytanie skierowane do składu powiększonego (III UZP 5/15), jednak ostatecznie Sąd Najwyższy wydał wyrok 18 listopada 2015 r., II UK 100/14, w składzie siedmiu sędziów w sprawie ze skargi pozwanego organu rentowego, wynikłej z wniosku W. z udziałem zainteresowanego Zbigniewa Wójcikowskiego. Sąd Najwyższy stwierdził, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność (w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Dz.Urz.UE L 166 z 30.04.2004

r., s. 1), czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrzne (w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Dz.Urz.UE L 284 z 30.10.2009 r., s. 1) należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego. Wybór kryteriów powinien być dostosowany do konkretnego wypadku. Ocena ta powinna mieć charakter całościowy, a zatem stanowić ogólny wniosek wynikający z rozważenia wszystkich przyjętych kryteriów. Z uzasadnienia wyroku wynika, że kryterium obrotu nie jest warunkiem bezwzględnie przesądzającym, bo należy uwzględniać wszystkie kryteria. Porównywanie skali działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze.

Wnioski z powyższego są następujące. Z uwagi na rangę składu Sądu Najwyższego, który wydał wyrok 18 listopada 2015 r., II UK 100/14, należy aprobować przyjętą w nim wykładnię. Chodzi o to, że wartością podstawową jest jednolitość orzecznictwa w takich samych stanach faktycznych i prawnych. Jednolitość i stabilność orzecznictwa jest w państwie prawa wartością konstytucyjną (art. 1 pkt 1 ustawy z 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 2 i art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Innymi słowy wykładnia prawa nie powinna pomijać wykładni prawa przyjętej w wyroku z 18 listopada 2015 r.

Oznacza to, że nie może być uznany za zasady zarzut skarżącego, iż obrót w kraju nie osiągał 25%, gdyż nie jest to minimalny pułap (granica) obrotu warunkujący korzystanie z polskiego ubezpieczenia społecznego. Obrót temporalnie może być niższy niż 25%. W tym tylko zakresie istniał spór na etapie kasacyjnych. Świadczy o tym treść istotnego zagadnienia prawnego i zgłoszona potrzeba wykładni prawa oraz treść zarzutu materialnego skargi.

Oczywiście to, że obrót nie ma znaczenia decydującego, nie zwalnia od analizy pozostałych warunków (kryteriów). Jest to jednak sfera stanu faktycznego, co wyraźnie wynika ze wskazanego wyroku Sądu Najwyższego z 18 listopada 2015 r. W tej sprawie nie ma jednak podstaw do dalszego badania sprawy (orzeczenia kasacyjnego), gdyż granice ustaleń faktycznych i odpowiadających im

ocen stanowi dwuinstancyjne postępowanie przed Sądami powszechnymi (art. 398³ § 3 k.p.c.). W postępowaniu kasacyjnym zachodzi związek stanem faktycznym na którym oparto zaskarżony wyrok (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Chodzi o to, że w skardze brak jest zarzutów naruszenia przepisów procesowych w zakresie wymaganym do ustalenia i prowadzenia oceny kryteriów innych niż sam obrót. Przykładowo zarzutu naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. przez brak dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności czy zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c., to jest dokonania ustaleń stanu faktycznego z pominięciem zebranego materiału.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 (stosowanych odpowiednio do odpowiedzi na skargę) rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.